

Männens blinda fläckar

SAMTIDIGT som första numret av Kvinnovetenskaplig tidskrift kommer ut (Se Skopa i DN 10/6) har också tidskriften Tvärsnitt gjort ett temanummer om kvinnoforskning, nr 2, 1980.

Gunnar Qvist, alla kvinnors vän, skriver ännu en gång om kvinnornas bedrövliga historia. Andra bidrag har gjorts av Rita Liljeström och Hjärdis Lewin.

Rita Liljeström skriver om lönearbete och sexualorganisation. Hon menar att man måste söka efter andra orsaker än rena oviljan till varför männen har så svårt att dela hemarbetet lika med kvinnorna nu när kvinnorna snart delar yrkeslivet lika med dem. Liljeström säger att det finns två huvudkällor till självuppfattning/identitet, dels samspillet med andra människor, dels arbetet.

I sitt förhållande till barnen överför mödrarna sitt moderskap till flickorna, dvs moderskapet som omsorg, uppfostran och socialisation av andra, men hon har mycket svårt att göra samma sak när det gäller söner. I stället stympar och hämmar hon pojkarnas förmåga till primärt föräldraskap. De måste uttrycka sig själva i produkter, resultat, lönearbete och handling. Döttrarna hämtar sin identitet ur de mänskliga relationernas dynamik.

Det är återskapandet av kvinnan som mor som utgör grunden för hennes ansvar för hushållsarbetet. För i moderskapet ligger

också den omsorg som kommer till uttryck i hushållsarbetet. Denna spridning av moderligheten till den husliga sfären sammanlänkar sexualorganisationen med organisationen av produktionen. Härigenom återskapas det heterosexuella mönstret, moderskapet som det primära föräldraskapet och produktionssystemet samtidigt intakt.

Det faktum att det är fråga om tre sammanlänkade system av relationer förklarar i någon mån "strängheten med vilken arbetsdelningen i hemmet upprätthålls, tex det förbluffande förhållandet att svenska mäns arbetsinsats i hemmet inte nämnvärt påverkas av deras hustrurs arbetstider", skriver Rita Liljeström. Könsmönstret förklarar också de blinda fläckarna i männens värld. Det gäller nu för kvinnoforskningen att "avmytologisera patriarkatet" genom att tex visa på de "vita fläckarnas" betydelse: sånt som omsorg och uppfostran av barn, återskapande av sociala relationer, produktivt hushållsarbete, fysisk omsorg, vari Liljeström även inräknar sex.

Hjärdis Lewin berättar om preventivmedlens historia, vilken följer kvinnornas. Egyptiska kvinnor för 2 000 år sen skyddade sig med en boll av repat linne indränkt i honung och akaciesaft. Kunskapen om de preventiva metoderna utrotades senare under medeltiden, under häxprocesserna och inkquisitionen. Fortsättningsvis fick kvinnorna tillgripa mycket farligare metoder: fosterfördrivning med hjälp av olika gifter samt barnamord. För detta åtalades och straffades kvinnorna av samma myndigheter som tagit preventivmedelstekniken ifrån dem, skriver Hjärdis Lewin.

KERSTIN VINTERHED